

ВИРАЖЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ АТРИБУТИВНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ

Стаття продовжує цикл, присвячений актуальній проблемі в українському мовознавстві, – вивчення функціонально-семантичної категорії атрибутивності. Наголошується на важливості більш ґрунтовного вивчення атрибутивних конструкцій як таких, що здатні виражати широкий спектр семантико-синтаксичних відношень. Автор здійснив комплексний аналіз атрибутивних конструкцій, які реалізують темпоральні семантико-синтаксичні відношення. Особливу увагу приділено висвітленню формально-синтаксичних виявів і семантичних особливостей атрибутивних конструкцій, які виражають темпоральні семантико-синтаксичні відношення на матеріалі широкого корпусу художніх текстів. З'ясовано, що специфікою таких атрибутивних конструкцій є синкретизм семантико-синтаксичних відношень. Установлено, що темпоральне значення аналізованих атрибутивних конструкцій спричинена семантикою предиката вихідної структури. Досліджувані синтаксичні конструкції тлумачаться як такі, що перебувають в периферійній зоні функціонально-семантичної категорії атрибутивності. Запропоновано перспективу вивчення атрибутивних конструкцій в прагматичному аспекті.

Ключові слова: атрибутивні відношення; темпоральна семантика; атрибутивна конструкція; система атрибутивних компонентів; синкретизм семантико-синтаксичних відношень.

Атрибутивні конструкції на периферії категорії атрибутивності здатні виражати синкретичні семантико-синтаксичні відношення. Проблемі вираження синкретичних семантико-синтаксичних відношень синтаксичних конструкцій присвячені дослідження В. В. Бабайцевої, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, А. П. Загнітка, І. Г. Данилюка, Ю. Ю. Наливайко та ін., в яких запропоновано виділяти конструкції синкретичного типу в системі членів речення в окремий різновид, здійснено їхню диференціацію. Окремі питання синкретизму розглядають у своїх студіях українські лінгвісти (О. К. Безпояско, О. І. Бондар, М. В. Балко, М. В. Будько, М. О. Вінтонів, Н. В. Гуйванюк, О. Ф. Ледней, В. П. Малащенко, О. Г. Межов, Л. М. Руденко, І. І. Слинько, Л. М. Томусяк, Г. М. Шелемеха, Л. В. Шитик та ін.) та російські дослідники (В. А. Белашапова, Г. О. Золотова, В. В. Колесов, В. М. Нікітін, Л. Д. Чеснокова, В. С. Юрченко та ін.). Певні аспекти значеннєвого синкретизму у сфері атрибутивних відношень розглядають у своїх працях В. В. Бабайцева [1], І. Р. Вихованець [3], К. Г. Городенська [4], А. П. Загнітка [5], У. В. Кубська [8], В. М. Нікітін [9], М. І. Тихомирова [12].

Атрибутивні периферійні конструкції потенційно не призначені виражати атрибутивні відношення, однак вони можуть виконувати атрибутивну функцію. Значну роль при цьому відіграє семантична природа носія ознаки, у змістовій структурі якого закладено атрибутивний елемент, що експлікується за допомогою залежного компонента. Окрім цього, до такого атрибутивного вживання досліджуваних форм спричиняється семантичне ущільнення максимально інформа-

тивних конструкцій, тобто відбувається згортання присудка і, як наслідок, поява нехарактерного для власне-словосполучень поєднання слів.

Такі атрибутивні конструкції, поєднуючи вихідні значення структури зі значенням атрибутивності, виражають складні синкретичні відношення, що являють собою поєднання (синтез) диференційних компонентів, які протиставляються один одному й пов'язані явищами транспозиції.

Периферійні атрибутивні форми переважно зберігають семантику вихідної форми, саме тому в таких атрибутивних конструкціях виражаються складні синтаксичні відношення, специфіка яких виявляється залежно від лексико-граматичних особливостей опорного слова, лексичного значення залежного слова, а також від контексту, логічного співвідношення похідної й вихідної форм і відповідної конструкції з певними трансформами. Синкретичність семантики атрибутивних конструкцій зумовлена поєднанням первинної семантики вихідної структури і значення атрибутивності.

У сучасному мовознавстві залишається актуальним дослідження периферійних зон функціонально-семантичної категорії атрибутивності, що пояснюється здатністю цих периферійних утворень виражати складні синкретичні відношення. У периферійних формах категорії атрибутивності відображаються широкі можливості вираження конденсованої думки.

Метою пропонованої статті є висвітлення формально-синтаксичних особливостей і семантичних виявів периферійної зони атрибутивності, а саме атрибутивних конструкцій, які виражають темпоральну семантику.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких конкретних завдань: 1) встановити частини-мовну приналежність, лексичне значення опорного слова; 2) з'ясувати функціонально-семантичне значення залежного елемента; 3) охарактеризувати прийменник як формальний показник вираження певного відношення; 4) визначити можливість морфологічного відповідника залежного елемента; 5) встановити вихідну структуру досліджуваної конструкції.

У сучасному мовознавстві темпоральність кваліфікується як функціонально-семантична категорія, що виражає сутність фізичного і філософського аспектів часу і реалізується різноманітними мовними засобами вираження часу: сукупністю граматичних, лексичних і комбінованих засобів, де ядром темпоральності є граматичний час» [2, с. 19].

Категорія темпоральності характеризується семантико-синтаксичною багатомірністю й тісно пов'язана із вторинними часовими предикатними синтаксемами простого речення й співвідносними із ними предикативними темпоральними частинами складнопідрядного речення [10, с. 90]. Темпоральність ґрунтується на протиставленні одночасність / різночасність явищ, яке є домінантою часових протиставлень, і на протиставленні неозначеність / означеність «як розгалуження притаманної часовим відношенням семантичної ознаки тривалості» [3, с. 140], їхні кількісно-темпоральні вияви. Дослідники категорії темпоральності зазначають, що одночасність засвідчує перебіг дії в межах часового орієнтира. За різночасності дія відбувається раніше або пізніше часового орієнтира або тільки частково своїм початком чи завершенням охоплює часовий відрізок, який фіксує час дії. Значення різночасності має три різновиди, зокрема проміжний час, коли момент дії перебуває між двома орієнтирами – попередньому і наступному. У попередній відносний час момент дії тлумачать у стосунку до наступного орієнтира, тобто дія відбувається раніше названого відрізка часу. У наступний відносний час момент дії визначаємо в стосунку до попереднього орієнтира, тобто дія відбувається після названого відрізка часу [7, с. 87]. Означена / неозначена темпоральність може виражати семантику повторюваного і неповторюваного часу.

Периферійні атрибутивні конструкції можуть виражати атрибутивно-темпоральну семантику. Найчастіше такі темпоральні атрибутивні конструкції презентовані прийменниково-відмінковими субстантивними формами, у яких на семантико-синтаксичні відношення темпоральності вказує прийменник. Лінгвісти зазначають, в українській літературній мові загальну кількість темпоральних прийменників становлять понад тридцять одиниць: *близько, в, від (од), впродовж, вслід за, до, з, між (межи), поміж (помежи), на, над, перед, під, по, при, проти, серед, посеред, через, напередодні, наприкінці, о (об), одночасно з, під час, пізніше (пізній), після, опісля, починаючи з, протягом, раніше (раніш), у процесі, у ході* та ін. [3, с. 140].

Досить поширені атрибутивні конструкції з родовим прийменниковим, що виражають темпоральну ознаку. На цьому значенні спеціалізуються прийменники *після, до*: *Твій батько був, Іване, Острилицю, – наступний гетьман після Павлюка* (Костенко 1998,

с. 127); *А за тиждень до педагогічної ради, на якій мали обговорюватися відкриті уроки, і зовсім виїхав з Миропілля, нібито на один з курортів Північного Кавказу* (Міщенко 1981, с. 37).

У межах атрибутивно-темпорального значення знахідного атрибутивного відмінка можна виділити часову наступність і часову попередність чого-небудь. Такі атрибутивні конструкції постають як наслідок згоргання речень з предикатами, що означають існування, перебіг у часі: *Туман, що встановився під вечір – туман під вечір; квіти, що ростуть під осінь – квіти під осінь; Зустріч відбулася через рік – зустріч через рік* і т. п. Крім цього, видається доцільним виділити темпоральне значення часової тривалості: *завдання на день, розмова на хвилину* тощо.

Значення часової попередності знахідного атрибутивного виражається прийменниками *під, на, у (в), за*: *У ніч під Новий рік раптом стаєш схвильованим від сподівання на щастя* (Хома 2003, с. 13); *Чомусь згадалися ночі на Купала* (Костенко 1998, с. 36); *Веселий дзвіночок, що кликав дітлахів до навчання, нагадав і Романові його школу в такі вже давні дні* (Цюпа 1976, с. 216); *«Дзвінка» за давні роки полати не можуть* (Леся Українка 1976, с. 9).

Часова наступність знахідного атрибутивного має формальними показниками вираження прийменники *на, через*: *Великий візир повернувся до своїх робочих покоїв, вислухав від старшого писця донесення з санджаків, віддав розпорядження на завтра* (Загребельний 1979, с. 133); *А потім вслякнувши на коліна та мерехтячи очима, повними сліз, молилася до старенької Божої Матері. Нишком вимолюючи зовсім-зовсім небагато – зустрічі бодяй на старість*. (Багрянний 1996, с. 232). В аналізованих конструкціях трапляються структури, що передають значення часової приблизності, зокрема: *Якщо не рахувати випадкової зустрічі з місяць тому в «Нашій кухні», куди я інколи забігаю перекусити, то до того я вже не бачив Ліани років зо три* (Вільчинський 2003, с. 10).

Значення часової тривалості передається прийменником *на*: *П'ять молитов на день і двадцять днів сюннету – отже, сто нових убрань лиш для цієї урочистості?* (Загребельний 1979, с. 155); *Може, вона покличе свою душу назад і тоді до мене прийде забуття хоч на хвилю* (Тютюнник Г. // Українське слово 1994, с. 244). Атрибутивні конструкції із залежним знахідним відмінком темпорального значення не співвідносяться з ядреними атрибутивними формами.

Темпоральна ознака виражається у формі орудного відмінка без прийменника, опорний іменник при цьому може бути як непохідним конкретної семантики, так і девербативом: *Але я можу показати вам мої ранні підйоми, моє безсоння ночами, пролитий мною на полі піт* (Збірник 2002, с. 302); *А він мовчить і держить страж ночами, А він мовчить, затявся раз на все* (Костенко 1999, с. 102).

Зазвичай атрибутивно-темпоральне значення для місцевого відмінка нетипове, проте іноді атрибутивно-темпоральні відношення виражаються атрибутивними конструкціями з місцевим відмінком, що диференціюється щодо часового орієнтира відрізка часу: одночасність або часова наступність. Формальними показниками значення одночасності є прийменники

при, у(в): Я – людина розумна, дотепна, талановита, тому ні в кого під час співбесіди при прийомі на роботу не виникло жодних сумнівів у тому, що я найпрофесійніший новинний журналіст, якого тільки можна знайти (Пиркало 2004, с. 9); Внизу від мене віддалявся Київ. Київ у тремтливих вечірніх вогнях, жовтих, червоних, зелених, синіх (Пиркало 2004, с. 101); В останнє десятиріччя життя наукової діяльності Михайло Максимович традиційно влітку відвідував Київ, що і визначало тематичне спрямування його досліджень у цей період (Бойко 2004, с. 143). На часову наступність переважно вказує прийменник *по*: Родина підсобляла йому в тім надто мало, майже ніяк і нічим: тільки перевагою в спадщині – як старшому синові – по смерті батька (Задорожна 2004, с. 15); Відчуття ніяковості й досади по тій розмові за клопатами й минулося та, видати, не забулось (Задорожна 2004, с. 171).

Місцевий атрибутивний може мати співвідносні ядерні форми, виражаючи часову наступність зі значенням явищ суспільного життя: *час по війні – повоєнний час, діяльність по реформі – пореформенна діяльність* тощо.

Темпоральні прислівники, сполучаючись із іменниками на позначення конкретних предметів та девербативами, виконують атрибутивну функцію: *... золота було на возах і в тороках, як дустя восени, а це було без ліку всілякого їстівного припасу...* (Загребельний 2003, с. 9); *Знав отець Єніфаній, що віднини заволодіє ним довге мовчання, можливо, мовчання навіки* (Іванчук 1994, с. 7).

Темпоральні прислівники в атрибутивних конструкціях виражають ознаку за тривалістю в часі: *Мені потрібен мир навіки, а не на п'ять хвилин* (Підсуха 1980, с. 27); *ситуативну ознаку: Хати – як скирти поночі, ні блимне. Невже так рано люди уже сплять?* (Костенко 1998, с. 97).

Закріплення темпоральних прислівників у позиції атрибута доводить також і той факт, що подібні атрибутивні конструкції можуть мати синонімічні ядерні атрибутивні структури: *місто вночі – нічне місто* тощо.

Відокремлені атрибутивні конструкції характеризуються своєрідною синтаксичною позицією, виражають напівпредикативне відношення, мають відносну синтаксичну самостійність, специфіку смислового навантаження, формального вираження.

Відокремленим темпоральним атрибутивним конструкціям властива двобічна синтаксична і семантична співвіднесеність: з одного боку – із субстантивом, який пояснюють, з іншого – зі складом присудка. Субстантивний означуваний член у таких конструкціях може бути як загальною, так і власною назвою чи особовим займенником. Атрибутивні відокремлені компоненти з обставинним відтінком у значенні можуть займати постпозицію і препозицію щодо означуваного слова. Препозиція в такому разі виступає одним з показників семантичної співвіднесеності з предикатом основної частини речення. Атрибутивно-обставинні відношення виникають у силу супроводу однієї ознаки іншою [11, с. 32].

Взаємодія відокремленого атрибута з семантико-синтаксичною структурою речення характеризується

нашаруванням на основний зміст повідомлення, нарощенням глибини речення, творенням перспективи його розгортання.

Темпоральні відношення, що вирізняються на основі модально-часового значення [6, с. 12]. Атрибутивний компонент у такому випадку називає ознаку, співвіднесу з часовим планом речення. Серед часових можна виокремити часткові значення а) одночасності: Рідко сновигали люди, схожі на нецьогосвітні тіні (Барка В. // Словник епітетів 1998, с. 355); б) попередності: Старезний дуб, посаджений серед поляни святим Кузьмою, чорний, кошлатий, немов його заступник, вітав вже здалеку гостей (Коцюбинський М. // Словник епітетів 1998, с. 116); Ти вже не згинеш, ти двожила, земле, рабована віками (Стус В. // Словник епітетів 1998, с. 146); послідовності: Коли ж земля, безвладна і залята, обірветься урвищем гострих скель... (Маланюк Є. // Словник епітетів 1998, с. 147).

Засобами формального вираження часових відношень переважно виступають узгоджені прикметники і дієприкметники: Могутній стовбур, а на цьому стовбурі велична крона, схожа на сильну суверенну державу (Гуцало 1987, с. 15); Тоді було видно, як у жовтому світлі носилися вихори куряви; міради пилюнок, немов згусточки людського поту, пролитого за весну і літо на нивах, знімалися і кружляли над головами молотарів (Харчук 1963, с. 309).

Відокремлені темпоральні атрибутивні конструкції часто ускладнюються й умовною семантикою. Атрибутивно-темпорально-умовне значення може виражатися такими формальними засобами: а) узгодженими прикметниками і дієприкметниками: *... Кам'яні скудний розум, заблуканий у словесних куцах* (Маланюк Є. // Словник епітетів 1998, с. 288); *Страшний став би Дніпро, потемнілий від крові* (Довженко О. // Словник епітетів 1998, с. 208); б) корелятивними формами іменників (прикладки): *Він, ніби гетьман України, Гетьманщину давно з руїни добути хоче, хоче слави* (Лепкий 1992, с. 63).

Проаналізовані атрибутивні конструкції характеризуються регулярною відтворюваністю темпоральної семантики, яку виражено структурами «субстантив + після, до + родовий відмінок», «субстантив + під, на, у(в), за, під, з, через, + знахідний відмінок», «субстантив + орудний відмінок без прийменника», «субстантив + при, в, по + місцевий відмінок», «субстантив + темпоральний прислівник», «субстантив + відокремлений атрибут».

Дослідивши матеріал, дійшли висновку, що функціонування семантично розмаїтих атрибутивних конструкцій відбиває одну із закономірностей мовної системи експлікувати необхідну в конкретній мовленнєвій ситуації інформацію за рахунок економних мовних засобів. Темпоральна семантика досліджуваних атрибутивних конструкцій зумовлена валентністю згорнутого предиката вихідної структури. Ця семантика накладається на вторинну атрибутивну функцію форми, що виступає мотивованою у внутрішньо реченнєвій структурі. Особливістю таких атрибутивних конструкцій постає те, що, потенційно не призначені виражати атрибутивні відношення, вони можуть виконувати означальну функцію. Значну роль при

цьому відіграє семантична природа носія ознаки, у змістовій структурі якого закладено означальний елемент, що експлікується за допомогою залежного компонента. Окрім цього, до такого атрибутивного вживання досліджуваних форм спричиняється семантичне ущільнення максимально інформативних конструкцій, тобто відбувається згортання присудка і, як наслідок, поява нехарактерного для власне-словосполучень поєднання слів.

До **перспектив дослідження** системи атрибутивних компонентів в українській мові належить вияв-

лення повного спектру формального і семантичного варіювання кожного з її складників, з'ясування специфіки їх взаємодії й взаємовпливу, а також розгляд категорії атрибутивності з погляду прагматики, де вона виступає не лише як структурно-семантична заданість, не тільки як функція, а як явище, основу якого складає спеціальний відбір засобів мови (мовлення) для найточнішого вираження певної характеристики предмета, різних відтінків атрибутивності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабайцева В. В. Система членов предложения в современном русском языке / В. В. Бабайцева. – М. : Просвещение, 1988. – 159 с.
2. Бондарко А. В., Беляева Е. И. Теория функциональной грамматики. Темпоральность. Модальность / А. В. Бондарко, Е. И. Беляева. – Ленинград : Наука, 1990. – 263 с.
3. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І. Р. Вихованець; Інститут української мови АН України. – К. : Наук. думка, 1992. – 222 с.
4. Городенська, К. Г. Дери́вация синтаксичних одиниць / К. Г. Городенська. – К. : Наук. думка, 1991. – 192 с.
5. Загнітко А. П. Теоретична грамати́ка української мови: Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 2000. – 662 с.
6. Камынина Л. А. О полупредикативных конструкциях в простом предложении / Л. А. Камынина. – М. : Изд-во МГУ, 1974. – 44 с.
7. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні : [монографія] / О. В. Кульбабська. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – 672 с.
8. Кубская У. В. Семантико-синтаксическая структура субстантивных словосочетаний с атрибутивно-обстоятельственными отношениями в русском языке : автореф. дис. ... канд. филол. наук / У. В. Кубская. – К., 1981. – 21 с.
9. Никитин В. М. Вопросы теории членов предложения / В. М. Никитин. – Рязань : Изд-во Рязан. пед. ин-та, 1969. – 246 с.
10. Ожоган В. Локативні і темпоральні синтаксеми займенникового типу в структурі речення / В. Ожоган // Наукові записки. – Випуск 80. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – С. 84–94.
11. Прияткина А. Ф. Русский язык. Синтаксис осложненного предложения / А. Ф. Прияткина. – М. : Высшая школа, 1990. – 176 с.
12. Тихомирова М. И. Использование метода трансформации при анализе семантики объектных и обстоятельственных определений / М. И. Тихомирова // Структура и семантика языковых единиц: сборник научных трудов в честь юбилея доктора филологических наук проф. В. В. Бабайцевой / под ред. О. В. Фокиной. – М. ; Ярославль : Ремдер, 2010. – С. 202–208.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко 2004 : Бойко Н. Михайло Максимович – навіки з рідним краєм / Н. Бойко. – Черкаси : Брама, 2004. – 248 с.
2. Гуцало 1987: Гуцало Є. Вибрані твори / Є. Гуцало. – К. : Рад. письменник, 1987. – Т1. – 203 с.
3. Задорожна 2004 : Задорожна Л. Відстані без розлук / Л. Задорожна. – К. : Акцент, 2004. – 304 с.
4. Загребельний 2003 : Загребельний П. Євпраксія / П. Загребельний. – Харків : Фоліо, 2003. – 236 с.
5. Збірник 2002 : Збірник текстів для переказів з української мови 9–11 класи / укладачі Арнікова Л. Г., Харахоріна Т. О., Адаменко В. С., Ткачук Т. В. – Донецьк : ВКФ «БАО», 2002. – 596 с.
6. Іваничук 1994 : Іваничук Р. Орда : іст. роман / Р. Іваничук. – К. : Укр. центр духов. культури, 1994. – 192 с.
7. Костенко 1998 : Костенко Л. Маруся Чурай / Л. Костенко. – К. : Наук. думка, 1998. – 148 с.
8. Лепкий 1992: Лепкий Б. Крутіж : історичні повісті / Б. Лепкий – К. : Веселка, 1992. – 388 с.
9. Міщенко 1981: Міщенко Д. Вибрані твори [Текст] / Д. Міщенко. – К. : Дніпро, 1981. – 596 с.
10. Пиркало 2004: Пиркало С. Не думай про червоне : роман не для молодшого шкільного віку / С. Пиркало. – К. : Факт, 2004. – 360 с.
11. Підсуха 1980 : Підсуха О. Чекання зустрічі / О. Підсуха. – К. : Молодь, 1980. – 78 с.
12. Словник епітетів 1998 : Би́бик С. П., Єрмоленко С. Я., Пустовіт Л. О. Словник епітетів української мови / С. П. Би́бик, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт. – К. : Довіра, 1998. – 431 с.
13. Українське слово 1994 : Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. у 3-х книгах. – К. : Рось, 1994. – Кн. 1. – 704 с.; Кн. 2. – 720 с.; Кн. 3. – 688 с.
14. Харчук 1963: Харчук Б. Волинь / Б. Харчук. – К. : Молодь, 1963. – 424 с.
15. Хома 2003 : Хома А. Провина / А. Хома. – Львів : А. А. «Піраміда», 2003. – 224 с.

Л. С. Островская,

Черноморский государственный университет имени Петра Могилы, г. Николаев, Украина

ВЫРАЖЕНИЕ ТЕМПОРАЛЬНОЙ СЕМАНТИКИ АТРИБУТИВНЫМИ КОНСТРУКЦИЯМИ

Статья продолжает цикл, посвященный актуальной проблеме в украинском языкознании, – изучение функционально-семантической категории атрибутивности. Акцентируется на важности более основательного исследования

атрибутивных конструкций как таких, что способны выражать широкий спектр семантико-синтаксических отношений. Автором осуществлен комплексный анализ атрибутивных конструкций, которые реализуют темпоральные семантико-синтаксические отношения. Особенное внимание уделяется освещению формально-синтаксических проявлений и семантических особенностей атрибутивных конструкций, которые выражают темпоральные семантико-синтаксические отношения на материале широкого корпуса художественных текстов. Выявлено, что спецификой таких атрибутивных конструкций является синкретизм семантико-синтаксических отношений. Установлено, что темпоральное значение анализируемых атрибутивных конструкций обусловлено семантикой предиката первичной структуры. Исследуемые синтаксические конструкции толкуются как такие, что находятся в периферийной зоне функционально-семантической категории атрибутивности. Предложена перспектива изучения атрибутивных конструкций в прагматическом аспекте.

Ключевые слова: атрибутивные отношения; темпоральная семантика; атрибутивная конструкция; система атрибутивных компонентов; синкретизм семантико-синтаксических отношений.

L. S. Ostrovska,

Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolayiv, Ukraine

EXPRESSION OF TEMPORAL SEMANTICS BY ATTRIBUTIVE CONSTRUCTIONS

The research of syncretic semantics of attributive constructions of a peripheral zone is an actual problem of modern linguistics because semantic category of attribution is formed by various language means incorporated by function of expression of attributive relations between an object and an attribute including temporal semantics.

The purpose of the analysis is to establish formal-syntaxes and semantic aspects of expression of temporal semantics by attributive constructions in the system of attributive elements.

The purpose raises the following tasks: 1) to identify the part of speech, lexical meaning of the main word, 2) functional-semantic meaning of a dependent element, 3) characterize as a formal preposition indicator expression of a certain expression, 4) to determine the possibility of morphological conformity dependent element, 5) determine the original structure of the study construction.

The novelty of the analysis is defined with study attributive components of a peripheral zone which represent syncretic semantics, setting the main formal-syntaxes and semantic characteristics of expression of temporal semantics attributive-temporal constructions.

The theoretical value of the research is reasoned with study of attributive-temporal constructions including categorical properties of the reference word, functional load; attribute semantic-syntactic character relationships.

Theoretical developments give reasons for practical importance of the proposed research, which may be used in reading theoretical course grammar of modern Ukrainian language, teaching courses and workshops in syntax.

Temporal semantics of studied attribute structures due to valence folded predicate initial structure. Analyzed attributive constructions are characterized by a regular reproducibility of the temporal semantics.

Perspective of study is identifying the full range of formal and semantic variations of each of the elements of attribute semantics determine the specificity of their interaction.

Keywords: *attributive constructions; attributive relations; temporal semantics in the system of attributive elements.*